

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

STANOVISKA

Novela zákona o střetu zájmů: „novinář České televize a Českého rozhlasu“ jako veřejný funkcionář

Informační podklad ke kompatibilitě návrhu
na vydání zákona, kterým se mění zákon
č. 159/2006 Sb., zákon o střetu zájmů, ve znění
pozdějších předpisů (sněmovní tisk 638),
s právem EU

Informační podklad č. 0638
prosinec 2019
autor: Krausová Marta

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: STANOVISKA
Název: Novela zákona o střetu zájmů: „novinář České televize a Českého rozhlasu“ jako veřejný funkcionář	Typ řady: online
Autor: Krausová, M.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=4
Číslo: Stanovisko č. 0638	První vydání řady: říjen 1998
Datum: prosinec 2019	Frekvence vydání řady: nepravidelná
	Zaměření: stanoviska kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU
Klíčová slova:	Jazyk: CZ
Střet zájmu, veřejnoprávní média	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií

STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	

Oddělení pro evropské záležitosti

STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
---	--	---	--	---

Oddělení komunikace a vzdělávání

INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů
---	---	--	---	---

Informační podklad ke kompatibilitě návrhu na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 159/2006 Sb., zákon o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk 638), s právem EU

Úvod:

Návrh zákona novelizuje zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, v platném znění (dále jen „**zákon o střetu zájmů**“), a to tak, že navrhuje vložit do § 2 odst. 1 tohoto zákona o střetu zájmů písm. r), podle kterého bude za veřejného funkcionáře dle zákona považován i „*profesionální novinář České televize a Českého rozhlasu.*“

Tato změna by znamenala, že „profesionální novinář“ České televize a Českého rozhlasu by byl považován za veřejného funkcionáře podobně jako např. poslanci a senátoři, členové vlády, vedoucí nezávislých správních úřadů, členové zastupitelstev, starostové aj. (§ 2 odst. 1 zákona o střetu zájmů) nebo též členové orgánů a vedoucí zaměstnanci právnických osob zřízených státem nebo územně samosprávnými celky, vedoucí organizačních složek státu a některých obecních úřadů, soudci aj. (§ 2 odst. 2 zákona o střetu zájmů).

Cílem zákona o střetu zájmů je zabránit tomu, aby veřejní funkcionáři v situaci, kdy rozhodují o významných záležitostech veřejného zájmu, nedávali přednost svým zájmům soukromým.¹ Pokud dojde při výkonu funkce veřejného funkcionáře ke střetu veřejného a osobního zájmu, který spočívá v získání majetkového nebo jiného prospěchu/výhody pro něj nebo jeho osobu blízkou/PO jím ovládanou, má veřejný funkcionář povinnost upřednostnit zájem veřejný (§ 3 odst. 1 zákona). Veřejný funkcionář nesmí ohrozit veřejný zájem tím, že své postavení zneužije k získání majetkového/jiného prospěchu pro sebe či jiné nebo že se na svou funkci bude odvolávat v záležitostech, jež s ní nesouvisí (§ 3 odst. 3 zákona o střetu zájmů).

Za účelem transparentního informování veřejnosti o svých možných osobních zájmech mají veřejní funkcionáři povinnost podávat čestná prohlášení: i) o osobním zájmu, ii) oznámení o činnostech, iii) oznámení o majetku a iv) oznámení o příjmech a závazcích (§ 7 zákona). Poslední tři oznámení se evidují ve veřejně dostupném registru Ministerstva spravedlnosti (tzv. registr oznámení, § 13 zákona o střetu zájmů). Přestupky v případě porušení zákona o střetu zájmů a řízení o nich jsou upraveny v §§ 23 až 25 zákona o střetu zájmu.

Stanovisko Pl:

Oblast střetu zájmů, vyjma střetu zájmů při nakládání s financemi z rozpočtu EU², právo EU neupravuje.

Audiovizuální média jsou řešena směrnicí EP a Rady 2010/13/EU o audiovizuálních mediálních službách,³ která je ve vztahu k televiznímu vysílání v ČR implementována zejména zákonem č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a dále též zákonem č. 483/1991 Sb., o České televizi. Směrnice o audiovizuálních mediálních službách však upravuje především

¹ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů.

² Nařízení EP a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1046>.

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách). Dostupná na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32010L0013>.

otázky týkající se přeshraničního vysílání, obsahu vysílání z hlediska evropské tvorby, diskriminace, ochrany spotřebitele a garancí určitých práv osob (právo na odpověď). Právní úpravou veřejnoprávních médií konkrétně a jejich objektivitou a zárukami nezávislosti se směrnice nezabývá.

Dále protokolem č. 29 bylo k Smlouvě o EU a Smlouvě o fungování EU připojeno ustanovení, že členské státy si jsou vědomy důležitosti veřejnoprávního vysílání pro demokratické, společenské a kulturní potřeby společnosti a důležitosti mediální plurality, avšak že ustanovení smluv se na financování veřejnoprávního vysílání nevztahují, pokud neporušují hospodářskou soutěž v EU. Obecně tedy lze říci, že právo EU veřejnoprávní média a jejich zajištění a organizaci přímo neupravuje.

Návrh zákona se však dotýká ústavně zaručených základních práv a to konkrétně práva na ochranu soukromí dle čl. 10 Listiny základních práv a svobod⁴ (dále jen „LZPS“) a čl. 8 (právo na respektování rodinného a soukromého života) Úmluvy o ochraně lidských práv (vyhlášené ve Sbírce zákonů pod číslem 109/1992 Sb., dále jen „Úmluva“). Právo na ochranu soukromí jednotlivce obsahuje i čl. 7 Listiny základních práv EU.⁵ Právo na ochranu soukromí Listina základních práv EU ještě rozvádí zakotvením práva na ochranu osobních údajů v čl. 8.

V případě povinnosti veřejně činné osoby zveřejňovat své příjmy dochází ke střetu práva na ochranu soukromí, včetně osobních údajů, dané osoby s veřejným zájmem na kontrole nakládání s veřejnými prostředky a potažmo též s právem na přístup k informacím, jež je součástí svobody projevu (čl. 17 LZPS a čl. 10 Úmluvy). Zjednodušeně řečeno, musí být zváženo, zda zásah do práva na soukromí sleduje legitimní cíl a je mu přiměřený (test proporcionality), přičemž, je nutné právo na soukromí v nejvyšší možné míře šetřit.⁶ V případě „profesionálních novinářů České televize a Českého rozhlasu“ však není zcela zřejmé, jaký legitimní cíl návrh zákona sleduje, když zařazuje novináře veřejnoprávních médií, kteří nenakládají s veřejnými prostředky ani nemají žádnou rozhodovací pravomoc, do úpravy zákona o střetu zájmů, jenž se primárně týká osob, které vykonávají určitou veřejnou moc a jejichž soukromé zájmy se mohou dostat do konfliktu se zájmy veřejnými, které ve svých funkcích zastupují.

Je-li cílem návrhu zákona, jak uvádí jeho důvodová zpráva, zajištění transparentního fungování veřejnoprávních médií, objektivnosti a vyváženosti informací, jež tato média poskytují, je dále otázkou, jestli klasifikace jejich zaměstnanců jako veřejných funkcionářů dle zákona o střetu zájmů představuje krok, který je vůbec způsobilý takový cíl zajistit a který je mu přiměřený. Požadavky na objektivitu a vyváženost veřejnoprávních médií jsou totiž primárně řešeny zákony o nich⁷ a dále též kodexy chování zaměstnanců (Kodex České televize). **Souhrnně řečeno, návrh zákona vzbuzuje pochybnosti, zda je dán dostatečný veřejný zájem a legitimní důvod k tomu, aby bylo zasaženo do práva na soukromí novinářů, kteří jsou zaměstnanci veřejnoprávních médií, např. tím, že by byli podle zákona o střetu zájmů povinni podávat oznámení o majetku.**

⁴ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Listina základních práv Evropské unie, 2012 ÚV C 326/02. Dostupná na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>.

⁶ K tomu podrobněji nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1378/16 ze 17. 10. 2017, zejména část. IV. Dostupný na: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezy/2017/IV._US_1378_16_an.pdf.

⁷ Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, a zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu.

Tato otázka by byla předmětem případného ústavního přezkumu zákona, pokud by došlo k jeho přijetí.

Ačkoli se návrh zákona ve své materii netýká oblastí, jež přímo upravuje právo EU, návrh může představovat zásah do práva na respektování soukromého života a na ochranu osobních údajů, které je jedním z klíčových práv v rámci EU a které je vyjádřeno čl. 7 a 8 Listiny základních práv EU a čl. 16 Smlouvy o fungování EU.

Závěr:

Návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 159/2006 Sb., zákon o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk 638), vzbuzuje pochybnosti o souladu se základními zásadami práva EU, a proto jej nepovažujeme za slučitelný s právem EU.

Tento informační podklad je zpracován k uvedenému číslu sněmovního tisku a nereflektuje eventuelní pozdější pozměňovací návrhy.

Materiál byl Parlamentním institutem zpracován na základě usnesení organizačního výboru Poslanecké sněmovny č. 168, II. volební období.